

ناصرالدین انصاری

۱۳۹-۱۵۴

آیت الله علوی زنجانی

آیت الله حائری شیرازی

حجت الاسلام تاج لنگرودی

آیت الله شاه آبادی

حجت الاسلام مظفر

حجت الاسلام مظاهری

آیت الله مهمان نواز

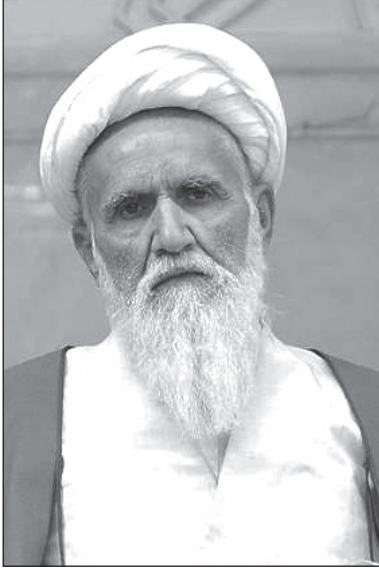
آیت الله سیادتی

حجت الاسلام آل کوثر

حجت الاسلام فصیحی

آیت الله حائری شیرازی

حضرت مستطاب آیت الله آقای حاج شیخ محیی الدین محمدصادق حائری شیرازی از علمای محترم شیراز بود. آن مرحوم در اسفند ۱۳۱۵ ش (ذی حجة الحرام ۱۳۵۵ ق) در شیراز در بیت علم و فضیلت زاده شد. پدرش آیت الله حاج شیخ عبدالحسین حائری از شاگردان خاص آیت الله سیداسماعیل صدر در کربلا بود. وی پس از اخذ دیپلم در سال ۱۳۳۵ ش به تحصیل علوم دینی روی آورد و سطوح عالی را در شیراز از محضر حضرات آیات: شیخ بهاء الدین محلاتی و شیخ محمدعلی موحد فراگرفت و پس از آن به قم مهاجرت کرد و در درس آیات عظام: امام خمینی، محقق داماد و اراکی شرکت و مبنای علمی اش را استوار کرد. سپس در حدود سال ۱۳۴۵ ش به زادگاهش بازگشت و در مسجد «شمشیرگرها» به اقامه جماعت و وعظ و ارشاد و روشنگری مردم پرداخت و در سال ۱۳۴۹ ش بازداشت و به مدت ۳ ماه به زندان عادل آباد شیراز منتقل شد. در سال ۱۳۵۱ ش هم دستگیر و به فومن تبعید شد و پس از پایان تبعید در سال ۱۳۵۳ به قم مهاجرت کرد و در مدرسه حقانی به تدریس اخلاق و سطوح پرداخت. وی پس از پیروزی انقلاب اسلامی به نمایندگی مردم شیراز در اولین دوره مجلس شورای اسلامی و پس از شهادت آیت الله دستغیب، به نمایندگی امام خمینی در استان فارس و امامت جمعه شیراز و نمایندگی مردم استان فارس در مجلس خبرگان رهبری (دوره دوم و سوم) برگزیده شد و سال‌ها در این مناصب منشأ خدمات فراوان به مردم متدین فارس و حوزه علمیه شیراز بود و علاوه بر اقامه جمعه و جماعت، به تدریس و تألیف و خطبه و خطابه هم می پرداخت و جلسات اخلاق وی در حوزه علمیه قم هم برقرار بود. او برای برقراری مجالس اخلاق به شهرستان‌ها سفر می کرد و از جمله مصادیق عالم عامل فروتن و متواضع و ساده زیست و نمونه زهد و تقوا بود. وی اوقات فراغت خویش را به طرح «فلاحت در فراغت» گذرانید. در این طرح، زمین‌های خشک را احیا و به باغچه‌های سرسبز و باطراوت همراه پرورش طیور تبدیل کرد و نوعی خودکفایی اقتصادی پدید آورد.

آثار چاپی اش عبارتند از:

۱. آیینہ تمام‌نما: گفتارهای عاشورایی
۲. باعلی علیه السلام در صحرا: شرح دو حکمت نهج البلاغه
۳. تعلق: محورهای اصلی تحول در وجود انسان
۴. حکومت جهانی خدا
۵. مقدمه‌ای بر تربیت دینی
۶. اخلاق اسلامی
۷. مثل‌ها و پندها
۸. پول رایج جهانی و احیای پول اسلام
۹. ولایت فقیه
۱۰. انسان الهی
۱۱. جاری حکمت
۱۲. درس سحر: شرح ابیات حافظ
۱۳. نماز
۱۴. راه رشد
۱۵. سیری در آفاق نور
۱۶. در سایه سار وحی
۱۷. رمز دوام پیوند: ازدواج آسمانی دو انسان
۱۸. آداب همسرداری
۱۹. تحجرگرایی
۲۰. تفکر
۲۱. تمثیلات
۲۲. الولاية

آن مرحوم در ۸۱ سالگی در روز چهارشنبه ۲۹ آذر ۱۳۹۶ ش (اول ربیع الثانی ۱۴۳۹ ق) چشم از جهان فرو بست و پیکرش در صبح روز پنجشنبه ۳۰ آذر تشییع و پس از نماز آیت الله شبیری زنجانی بر آن، در مسجد شهید مطهری حرم حضرت معصومه (س) به خاک سپرده شد. مقام معظم رهبری در پیام تسلیت خویش فرمود:

بسم الله الرحمن الرحيم

با تأسف و تأثر خبر درگذشت عالم متفکر حضرت حجت الاسلام والمسلمین آقای حاج شیخ محیی الدین حائری شیرازی را دریافت کردم. ایشان از جمله عالمان دینی برجسته و موفقی بودند که عمر بابرکت را یکسره در خدمت تربیت نفوس و تعالی بخشیدن به روح و دل و فکر و عمل مخاطبان خود قرار دادند. چه پیش از انقلاب در شیراز و چه پس از پیروزی انقلاب در جایگاه امامت جمعه و پایگاه‌های برجسته دیگر، ذهن و اندیشه فعال و کارآمد این روحانی با اخلاص و اهل معرفت و سلوک، همواره نقشی اثرگذار در ترویج معارف اسلامی و قرآنی و انقلابی داشته و به پرورش نفوس پرداخته است. اینجانب فقدان تأثرانگیز این عالم ربانی را به بازماندگان مکرم و شاگردان و ارادتمندان ایشان و به حوزه علمیه و عموم مردم عزیز و روحانیون محترم استان فارس تسلیت عرض می‌کنم و علو درجات ایشان را از خداوند متعال مسألت می‌نمایم.

سیدعلی خامنه‌ای

۳۰ آذرماه ۱۳۹۶

آیت الله العظمی مکارم شیرازی هم فرمودند:

بسم الله الرحمن الرحيم

رحلت حضرت آیت الله حائری شیرازی (رحمة الله علیه) موجب نهایت تأسف گردید. این عالم بزرگوار در تمام طول عمر خود در خدمت اسلام و برنامه‌های فرهنگی و جهادی اسلام بود. از آغاز انقلاب همواره در میدان بود و پس از پیروزی همواره در دعوت مردم به اتحاد، یگانگی و پایداری در مقابل دشمنان کوشا بود. از صفات بسیار نیک این عالم روشن ضمیر، خلوص نیت او بود که بدون ملاحظه گفتار این و آن به وظیفه خود عمل می‌نمود. او شاگردان زیادی تربیت کرده و آثار مکتوب باارزشی از خود به یادگار گذاشت. یاد او همواره در خاطره ما به عنوان یک عالم فداکار باقی خواهد ماند.

اینجانب این ضایعه مولمه را به حوزه علمیه عموماً و حوزه و علمای شیراز خصوصاً و خاندان محترم او تسلیت عرض نموده و علو درجات را برای او و صبر جمیل و اجر جزیل را برای بازماندگان از خداوند منان خواستارم.

آیت الله شاه‌آبادی

حضرت آیت الله آقای حاج شیخ نصرالله شاه‌آبادی از علمای محترم حوزه علمیه قم به شمار می‌رفت. معظم له در روز جمعه ۲۸ شعبان المعظم ۱۳۵۰ ق (۱۷ دی ماه ۱۳۱۰ ش)، در شهر قم در بیت علم و فقاقت زاده شد. پدر بزرگوارش آیت الله حاج میرزا محمدعلی شاه‌آبادی (۱۲۹۲ - ۳ صفرالخير ۱۳۶۹ ق) - از شاگردان آیات عظام: آخوند خراسانی و میرزا محمدتقی شیرازی - و جدش آیت الله حاج شیخ محمدجواد مجتهد اصفهانی (م ۱۳۱۲ ق) - از شاگردان صاحب جواهر - و مادرش صبیبه محترم آیت الله حاج سیدصادق قمی (ک ۱۳۳۸ ق) - از فقها و مجتهدین متنفذ قم و صاحب مسجد و مدرسه حاج سیدصادق و دایی هایش حضرات آیات: حاج میرزا محمود روحانی، حاج سیدابوالقاسم، حاج سیدابوالحسن و حاج سیداحمد روحانی و عموهایش آیات: حاج شیخ محمد، حاج شیخ جواد، حاج شیخ مهدی، حاج شیخ حسین، حاج شیخ روح الله و حاج

شیخ نورالله شاه‌آبادی بوده‌اند. خاندان روحانی هم همه از وابستگان سببی او بوده‌اند.

معظم له دوران کودکی را در قم گذراند و در مکتبخانه قرآن را فراگرفت و دو جزء ۲۹ و ۳۰ و سوره‌های مختلف را حفظ نمود و در سال ۱۳۱۵ ش همراه پدر بزرگوارش رهسپار تهران شد و در مکتبخانه شیخ عبدالرحیم، گلستان و بوستان و در دبستان توفیق دوره شش ساله ابتدایی را پشت سر نهاد و دوران کودکی و نوجوانی خود را تحت تربیت و انفاص قدسی پدرش گذراند. همزمان دروس دینی را نزد حضرات آیات: میرزا ابوالحسن شعرانی (مطول و شرح منظومه)، شیخ حسین کنی (شرح لمعه)، سیدحسن احمدی علون‌آبادی (رسائل)، میرزا ابوالفضل نجم‌آبادی (مکاسب)، حاج شیخ عباس تهرانی (کفایه)، میرزا مهدی آشتیانی (اسفار) و سیدکاظم عصار (بخشی از اسفار و شرح منظومه) را آموخت و در این سال‌ها ملازم همیشگی پدرش در نمازها و خطابه‌هایش بود و وجودش به مواعظ پدر عجیب و گِل وجودش از خمیرمایه وی سرشته شد. او این دروس را با آیات: حاج آقا نورالله شاه‌آبادی، آقا عطاء انصاری، شیخ محمد بهاری همدانی، شیخ یحیی نوری و شیخ محمدجواد مناقبی مباحثه می‌کرد. در سال ۱۳۲۷ ش رهسپار حوزه علمیه قم شد و چند ماهی در دروس آیات عظام: بروجردی، حجت، آقا سیدمحمدتقی خوانساری و حاج شیخ عباسعلی شاهرودی شرکت کرد، اما به خواست پدرش به تهران بازگشت و چند ماهی در دروس ایشان شرکت کرد، اما با وفات وی در سوم صفر ۱۳۶۹ ق (۳ آذر ۱۳۲۸ ش) به قم بازگشت و در دروس اساتید فوق حضور یافت. در سال ۱۳۳۰ ش رهسپار نجف اشرف شد و اختیارات مکاسب را نزد آیت‌الله سیدعلی بهشتی و کفایه را مجدداً نزد آیت‌الله سیدمحمد روحانی آموخت و پس از آن به دروس آیات عظام: آقای خوبی - که ۲۰ سال در درس‌های فقه و اصول و تفسیر معظم له حاضر بود و مورد توجه و علاقه ایشان قرار گرفت - سیدعبدالهادی شیرازی، شیخ حسین حلی و امام خمینی حاضر شد و بهره‌های فراوان برد. او این درس‌ها را با حضرات آیات: سیدعزالدین بحر العلوم، سیدعلاءالدین بحر العلوم، شیخ عباس عباس نژاد، شیخ حمید مقدسی تبریزی، سیدمحمد باقر مصطفوی کاشانی، سیدمحمد نوری، سیدحسینعلی نبوی بهشهری، سیدابراهیم حجازی طبسی و شیخ محمدرضا جعفری مباحثه می‌کرد.

ایشان در کنار اشتغال به تحصیل و تدریس و مباحث با آیت‌الله راستی کاشانی نیز بحث فقه (مکاسب) و با مرحوم آیت‌الله سیدمرتضی نجومی کرمانشاهی هم بحث اصول داشت و در سال ۱۳۴۹ ش به کراچی رفت و سه ماه و نیم ماند. در آنجا به تدریس و تأسیس مدرسه علمیه پرداخت، اما با ابتلایش به بیماری مالاریا به تهران آمد و ممنوع‌الخروج شد و در مسجد لاریجانی - در خیابان پامنار - به اقامه جماعت و خدمات دینی اشتغال ورزید. کارها و فعالیت‌هایش باعث گرایش نسل جوان دین‌گریز محل به مسجد و منبر و نماز جماعت گردید و با اخلاق خوش و بیان ملاطفت‌آمیزش، جوانان را از قهوه‌خانه‌ها و پای میز قمار به مسجد آورد و از آنان مردانی اهل نماز شب پدید آورد و برای آنان کلاس‌های معارف دینی برگزار کرد و به علت کمبود جا، مجمع دینی «جامعه الامام القائم المنتظر» را برای دختران و پسران تأسیس کرد. همچنین جلسات سیار هفتگی در هیئت علی بن ابی‌طالب، سیدالشهدا و علی اکبری برگزار می‌کرد. تأسیس واحد سرپرستی ایتم، صندوق‌های قرض‌الحسنه (المهدی و امام جواد)، درمانگاه جوادالائمه (در خیابان امیرکبیر و خیابان کلینی)، توسعه مسجد لاریجانی (و کاشی‌کاری سردر و مناره‌ها) و رسیدگی به مستمندان و نیازمندان بخشی از کارهای او در تهران است. او در طول مبارزات روحانیت تهران حضور فعال و در تمام تظاهرات و راهپیمایی‌ها شرکت فعال داشت و امضایش ذیل تمام اعلامیه‌ها علیه رژیم دیده می‌شد و برای دیدار با امام به پاریس شتافت و در تحصن علما در دانشگاه تهران در اعتراض به ممانعت از ورود امام شرکت داشت. پس از پیروزی انقلاب اسلامی کمیته ۷ انقلاب و دادگاه مبارزه با رباخواری را در مسجد خویش تشکیل داد و با آغاز جنگ تحمیلی به کمک‌رسانی به جبهه‌های نبرد

پرداخت و مکرر به جبهه‌ها سفر می‌کرد و کمک‌های مردمی را انتقال می‌داد.

در سال ۱۳۷۹ ش (۶۹ سالگی) و در پی سال‌ها فعالیت مستمر و مداوم دچار کمردرد شد و در بستری بیماری خوابید و برای استراحت به زادگاهش - قم - بازگشت و پس از چندی به فعالیت‌هایش در قم روی آورد. اقامه جماعت (در مسجد حاج سید صادق) و احیای موقوفات مسجد، تدریس خارج فقه و اصول، تأسیس صندوق قرض الحسنه امام جواد (ع) و رسیدگی به امور مردم و نیازمندان بخشی از فعالیت‌ها و کوشش‌های او بود و در اسفند سال ۱۳۹۴ ش به عنوان نماینده مردم تهران در پنجمین دوره مجلس خبرگان رهبری برگزیده شد.

آن مرحوم از آیات عظام: خویی و امام خمینی اجازه حسبیه و از پسر دایی اش آیت‌الله سید صادق روحانی اجازه اجتهاد و از آیت‌الله مرعشی نجفی و شیخ آقابزرگ تهرانی هم اجازه روایت حدیث داشت. از آثارش کتاب‌های مناسک حج و خاطرات به چاپ رسیده است.

سرانجام آن عالم بزرگوار در پی بیماری و کهولت سن در روز دوشنبه ۲۱ اسفند ۱۳۹۶ ش (۲۳ جمادی الثانی ۱۴۳۹ ق) در ۸۶ سالگی چشم از جهان فرو بست و پیکرش پس از تشییع در تهران، عصر روز چهارشنبه در قم تشییع و پس از نماز حضرت آیت‌الله شبیری زنجانی بر آن در حرم مطهر حضرت معصومه (س) به خاک سپرده شد و عالمی از علم و عمل مدفون شد. در پی ارتحال ایشان پیام‌های تسلیت متعدد از سوی مراجع تقلید و رؤسای قوای سه‌گانه صادر شد. مقام معظم رهبری در پیام تسلیت خویش فرمود:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

درگذشت عالم بزرگوار مرحوم آیت‌الله آقای حاج آقا نصرالله شاه‌آبادی (رحمة الله علیه) را به بازماندگان مکرم ایشان و بیت رفیع شاه‌آبادی و همه ارادتمندان ایشان تسلیت عرض می‌کنم و علو درجات ایشان را که از شاگردان و نزدیکان امام راحل عظیم‌الشأن و از وفاداران به انقلاب و خدمت‌گزاران نظام جمهوری اسلامی بودند از خداوند متعال مسألت می‌نمایم.

سید علی خامنه‌ای

۲۲ اسفند ۱۳۹۶

و در دیدار اعضای مجلس خبرگان با معظم له نیز فرمودند:

طلب رحمت و مغفرت می‌کنیم برای مرحوم آقای شاه‌آبادی (رضوان الله تعالی علیه) و یاد ایشان را گرامی می‌داریم. ایشان در میان فرزندان مرحوم آیت‌الله العظمی آقای شاه‌آبادی جزء آن فرزندان بودند که با امام راحل روابط نزدیک و صمیمی و مهربانانه‌ای داشتند که امام نسبت به چند نفرشان - از جمله ایشان - نگاه پدرانه و نزدیکی داشتند و خود ایشان هم انصافاً، هم از لحاظ روحیه، هم از لحاظ برخورد، هم از لحاظ وفاداری به انقلاب شخص برجسته‌ای بودند. خداوند ان شاء الله درجاتشان را عالی کند.

حضرت آیت‌الله علوی گرگانی هم فرمودند:

قال رسول الله: «ما قبض الله تعالی عاماً من هذه الامه الا كان ثغره فی الاسلام». خبر ارتحال عالم ربانی و فقیه وارسته حضرت آیت‌الله حاج شیخ نصرالله شاه‌آبادی موجب تأثر و تألم اینجانب گردید.

ایشان در طول حیات پربرکت خود در تربیت شاگردان مکتب امام صادق (ع) و رسیدگی به امور نیازمندان

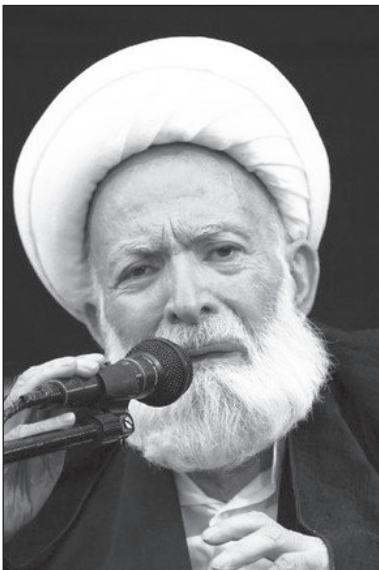
و ایتمام همچنین امور عام المنفعه دیگر تلاشی وافر داشتند.

آن عالم بزرگوار که از خاندان فقه و عرفان و تقوا و یادگار گران قدر عارف سالک حضرت آیت الله العظمی شاه آبادی بودند، سلاح علم را با عبادت و تقوا آمیخته کرده و در راه تقرب حضرت حق قدم برداشتند.

اینجانب این ضایعه مولمه را در درجه اول به ساحت مقدس امام زمان (عج) همچنین به مقام معظم رهبری و حوزه علمیه قم مخصوصاً فرزندان و دامادهای آن بزرگوار حضرت حجة الاسلام و المسلمین آقای حاج محمدعلی شاه آبادی تسلیت گفته و علودرجات را برای آن مرحوم مسئلت می نمایم. امید است خداوند ایشان را با ائمه طاهرین محشور بفرماید.

محمدعلی العلوی

حجت الاسلام مظاهری

حضرت مستطاب حجت الاسلام و المسلمین آقای حاج شیخ مهدی مظاهری یکی از چهره های مشهور و خدوم روحانیت اصفهان و واعظ نامی آن شهر بود که بیش از نیم قرن با نوای گرم و نفّس قدسی خویش مردم را به سوی خدا می خواند و روح آنان را پاک و مصفا می کرد.

معظم له در خرداد سال ۱۳۱۰ ش (۱۳۵۰ ق)، در اصفهان در بیت علم و فضیلت زاده شد. پدرش مرحوم حجت الاسلام شیخ محمدحسین مظاهری کزونی (م ۱۳۶۸ ق. مدفون در تکیه بروجردی تخت فولاد) بوده است. در حدود ۱۳۲۲ ش به تحصیل علوم دینی روی آورد و ادبیات را از حضرات: حاج سیداحمد مقدسی و ملاعلی ماریینی آموخت و پس از آن سطوح عالی را از حضرات آیات: شیخ محمدحسن عالم نجف آبادی (شرح لمعه)، ملاکاظم مروج بیدآبادی، حاج شیخ علی مشکاة، حاج شیخ عباسعلی ادیب حبیب آبادی و سیدحسن مدرس هاشمی آموخت و پس از آن در سال ۱۳۴۱ ش (۱۳۸۱ ق) به قم مهاجرت کرد و سطوح عالی را در محضر حضرات آیات: میرزاعلی مشکینی و سیدمحمدباقر طباطبایی سلطانی تکمیل نمود و پس از آن چند ماه به دروس آیت الله العظمی گلپایگانی حاضر شد و در حدود سال ۱۳۴۴ ش به زادگاهش بازگشت و در دروس خارج مرحوم آیت الله شهید شمس آبادی شرکت کرد و مبانی علمی اش را استوار ساخت و علاوه بر تحصیل، به احیای سحرهای جمعه و ماه مبارک رمضان در تخت فولاد و قرائت دعاها و کمیل و ابوحمزه شمالی و بیان مواعظ دینی در بیش از نیم قرن پرداخت و جانهای تشنه را از آبشخور زلال مکتب اهل بیت سیراب می ساخت و آوازه نصایح و منابر او در استان اصفهان پیچیده بود و هزاران نفر از اطراف و اکناف شهر و استان در مجالس او شرکت می کردند. از برکت همت و نفّس او بسیاری از مساجد و حسینیه ها و مدارس علمیه و بیمارستان ها و دبیرستان ها تجدید بنا و بازسازی و توسعه داده شد و در بیشتر مؤسسات خیریه اصفهان یا مؤسس یا عضو هیئت مؤسس و مدیر بود.

مؤسساتی مانند انجمن خیریه صاحب الزمان (ویژه جهیزیه و رسیدگی به ایتمام)، مؤسسه آموزشی ابابصیر (ویژه نابینایان)، مؤسسه احمدیه، دارالقرآن الکریم (که از پیش دبستانی تا دانشگاه برای پسران و دختران برنامه ریزی آموزشی دارد)، دانشگاه قرآن و معارف اهل بیت، ستاد اقامه نماز استان اصفهان از جمله مؤسساتی است که زیر نظر آن مرحوم اداره می شد. حضرت آیت الله مظاهری در پیام خویش می نویسد:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

عالم خدوم و خطیب توانا، حضرت حجت الاسلام و المسلمین آقای حاج شیخ مهدی مظاہری (رحمة الله علیه) دار فانی را وداع گفته و به دیدار پروردگار متعال شتافت. این روحانی با فضیلت، یکی از شخصیت‌های میزز و با اخلاصی بودند که ده‌ها سال با خدمات والای اجتماعی و معنوی خود، موقعیت دینی و مذهبی شهر اصفهان را ارتقاء بخشیده و همواره با خطابه‌ها و نوای گرم دعا و نیایش خود و همچنین با ایفاء نقش برجسته و اثربخش در برنامه‌های اجتماعی و فرهنگی نظیر تأسیس دارالقرآن و دانشگاه معارف قرآن و مساجد و خیریه‌ها و مراکز درمانی و نظایر آن، در ترویج دین و خدمت به اهل ایمان، اهتمامی والا داشتند و این خدمات خالصانه هیچ‌گاه از ذهن و یاد مردم قدرشناس اصفهان محو نخواهد شد. سالیان آخر عمر با برکت ایشان همراه با آزمایش الهی بیماری و مرارت سپری شد و این عالم با اخلاص همواره با صبر و شکر آن را پشت سر می‌نهاد.

با عرض تسلیت به خاندان گرامی و همه ارادتمندان ایشان خصوصاً فرزندان محترم و دامادهای مکرمشان، از خداوند تعالی علو درجات این عالم متقی را مسألت می‌کنم.

سرانجام آن عالم بزرگوار پس از مدتی بیماری در ۸۶ سالگی در روز پنجشنبه ۲۱ دی ۱۳۹۶ ش (۲۳ ربیع‌الثانی ۱۴۳۹ق) بدرود حیات گفت و پیکرش در روز شنبه (۲۳ دی / ۲۵ ربیع‌الثانی) پس از تشییع با شکوه - که از مسجد سید آغاز گردید و ساعت‌ها به طول انجامید - و با حضور ده‌ها هزار نفر و نماز آیت‌الله العظمی آقای حاج شیخ حسین مظاہری، در قبرستان تخت فولاد به خاک سپرده شد و در سوگ فقدانش پیام‌های تسلیت فراوان از سوی مراجع تقلید قم و نجف صادر شد. مقام معظم رهبری در پیام تسلیت خویش فرمود:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

درگذشت روحانی خدمتگزار و واعظ شهیر حجت الاسلام آقای حاج مهدی مظاہری (رحمة الله علیه) را به همه دوستداران و ارادتمندان و تربیت‌شدگان منابر مؤثر آن مرحوم و بالاخص به خاندان مکرم و بازماندگان محترم ایشان تسلیت عرض می‌کنم. زمزمه معنوی دعا و نیایش آن مرحوم در شب‌های جمعه و سحرهای ماه مبارک رمضان طی سال‌های طولانی در شمار یادگارهای معنوی شهر عزیز اصفهان است و امید است همواره برقرار باشد.

سید علی خامنه‌ای

۲۲ دی ماه ۱۳۹۶

آیت‌الله صافی گلپایگانی هم فرمود:

رحلت عالم ربانی، روحانی زاهد و سالک الی الله، زین الخطباء و المحدثین مرحوم حجت الاسلام و المسلمین آقای حاج شیخ مهدی مظاہری (رضوان الله علیه) موجب تأثر و تأسف گردید.

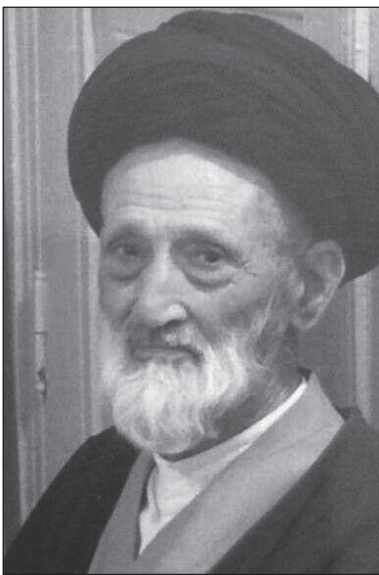
آن عالم وارسته سالیان متمادی در تهذیب نفوس و تربیت انسان‌های شایسته و ارشاد و هدایت مردم نقش بسزایی داشت و در حقیقت معلم اخلاق و مبلغ آثار و معارف نورانی اهل بیت (ع) و عاشق دل‌باخته مولای خود حضرت بقیة الله الاعظم ارواح العالمین له الفدا بود. خدمات اجتماعی و عام‌المنفعه ایشان همیشه در دل‌ها و خاطره‌ها باقی خواهد ماند.

رحمة الله عليه رحمة واسعة واسكنه الله في بحبوحات جناته و حشره مع مولانا امير المؤمنين والائمة المعصومين عليهم السلام.

اینجانب این مصیبت را به حضرات علمای اعلام و حوزه علمیه و مردم شریف و متدین اصفهان و به خصوص به خانواده مکرم آن فقید سعید تسلیت گفته و صبر جمیل و اجر جزیل برای همه بازماندگان از خداوند متعال مسألت دارم.

آیت الله سیادت

مرحوم آیت الله آقای حاج سید مصطفی سیادت یکی از علمای نامی سبزوار بود که نام و یاد او و پدر بزرگوارش در سبزوار جاودانه است.

وی در روز ۱۲ جمادی الثانی ۱۳۴۴ق (۷ دی ۱۳۰۴ش) در نجف اشرف در بیت علم و فضیلت زاده شد. پدرش آیت الله حاج میرزا حسن سیادت (۱۲۹۹-۱۳۸۵ق) - از اعظام شاگردان آیات عظام: سید ابوالحسن اصفهانی، میرزای نائینی، آقا ضیاء عراقی - و مادرش صبیبه محترمه آیت الله حاج شیخ اسماعیل محلاتی (م ۱۳۴۳ق) بوده است. وی در نجف تحصیلات نخستین را در مکتبخانه و خط نسخ را نزد خطاط معروف میرزا عبدالله تفریسی آموخت و در ۱۰ سالگی (۱۳۵۴ق / ۱۳۱۴ش) همراه پدر بزرگوارش به سبزوار آمد و دوره شش ساله تحصیلات ابتدایی و خط نستعلیق را نزد مرحوم میرزا علی حکاک تهرانی فراگرفت و در سال ۱۳۶۱ق به تحصیل علوم دینی روی آورد و تمام ادبیات (سیوطی، جامی، مغنی، شرح نظام و شرح قطر الندی) و سطوح (معالم، شرایع و شرح لمعه) و سطوح عالی (قوانین، رسائل، مکاسب و کفایه) و درس خارج را نزد برخی اساتید به ویژه پدر بزرگوارش خواند و در کنار پدرش به رتق و فتق امور مردم و حل مشکلات ایشان پرداخت. پس از وفات پدرش جانشین بالاستحقاق وی گردید و امامت جماعت مسجد جامع سبزوار بر عهده اش قرار گرفت و درب خانه اش به روی همه باز و محل رفت و آمد مردم و فضلا و روحانیون بود. اخلاق و خطنش خوش و زندگی اش ساده و زهد و تواضع از زندگی اش نمایان بود. بسیاری از اشعار شاهنامه و قصص و خاطرات و تاریخ و جغرافی سبزوار را از حفظ بود و اشعاری هم سروده و کتاب هایی را هم به خط زیبایش تحریر و تألیف نموده بود. فرزندش سید حسین سیادت هم از شهدای جنگ تحمیلی و دومین شهید سبزوار بود که در ۱۳ مهرماه ۱۳۵۹ به درجه شهادت رسید. به جز او چند تن از پسرانش در حیات وی بدرود زندگی گفتند که در غم آنها می سوخت. وی با مرحوم پدرم - حجت الاسلام والمسلمین حاج شیخ محمد علی انصاری - صداقت و رفاقت تام داشت و پس از وفات وی از سر بزرگواری با من هم ادامه دوستی داد و از سرتواضع، چندین نامه به من نگاشت و مرا با مهربانی خویش نواخت. آثارش عبارتند از:

۱. اسلام و تشیع (که به خط زیبایش به چاپ رسیده است).
۲. سبزوار در قرن چهاردهم هجری (که در ۴۰ فصل و ۲۲۷۳ صفحه است).
۳. دیده ها و شنیده ها (که در ۱۰۰۰ صفحه نگاشته شده است).
۴. مطالب گوناگون (مطالب متفرقه سیاسی، تاریخی، شرح حال گروهی از دوستان، ۶۰ قطعه عکس در ۴۰۰ صفحه)

آن مرحوم در ۹۲ سالگی در روز شنبه ۱۵ اسفند ۱۳۹۶ش (۷ جمادی الثانی ۱۴۳۹ق) بدرود حیات

گفت و پیکرش صبح روز دوشنبه ۱۷ اسفند (۹ جمادی الثانی) تشییع و پس از نماز امام جمعه محترم حجت الاسلام والمسلمین آقای مقیسه در جوار قبر پدر بزرگوارش در مسجد آقا به خاک سپرده شد.

حجت الاسلام فصیحی

حضرت مستطاب حجت الاسلام والمسلمین آقای حاج شیخ علی فصیحی راد یکی از خطبای نامی مشهد مقدس بود. فقیه سعید در سال ۱۳۱۲ ش (۱۳۲۵ ق) در مشهد زاده شد و پس از اتمام دوره شش ساله ابتدایی در دوازده سالگی به تحصیل علوم دینی روی آورد و مقدمات را در مشهد آموخت و به حوزه علمیه قم آمد و پس از یادگیری ادبیات، سطوح را نزد حضرات آیات: شیخ جعفر سبحانی، شیخ حسین نوری همدانی و شیخ مصطفی اعتمادی فراگرفت و به درس تفسیر علامه طباطبایی هم حاضر می شد. در سال ۱۳۳۵ ش (۱۳۷۵ ق) به زادگاهش بازگشت و به دروس حضرات آیات: میرزا جواد تهرانی و حاج سید کاظم مرعشی حاضر شد و بیش از همه به آیت الله مرعشی دل بست و مدت ۱۴ سال در دروس فقه و اصول ایشان شرکت کرد و با ایشان بسیار مانوس و در مبارزات انقلابی همراه و همگام معظم له بود و سالیان فراوان در بیت ایشان منبر می رفت. او از همان دوران تحصیل به منبر و وعظ و خطابه و تألیف اهتمام تام داشت و در بیوت علما - به ویژه آیت الله مصباح و آیت الله مرعشی - منبر می رفت و در امر کتابداری و صحافی تخصص فراوان داشت و کتابخانه های علما - مخصوصاً آیت الله شیخ محمدرضا مهدوی دامغانی که به علمیت ایشان اعتقاد فراوان داشت و آیت الله سید محمد حسین مصباح را مرتب و منظم و صحافی و فهرست نویسی نمود و در کنار آن به خطابه و تألیف هم اشتغال داشت و کتاب «نمونه معارف اسلام» وی از شهرتی ویژه برخوردار است. وی در طول انقلاب اسلامی همگام با آیات عظام مشهد به ویژه آیت الله حاج آقا حسن قمی و آیت الله سید کاظم مرعشی با رژیم شاه به مبارزه برخاست و ارتباط خویش را تا پایان عمر آنان حفظ نمود و ارادت خاصی به آن دو داشت و سالیان بسیار در بیت ایشان و در حضور آنان منبر می رفت و در جریان مسجد فیل هم از سخنرانان اصلی آن بود. وی در کمال تواضع و جود و سخاوت بود و کتاب هایش را به فضلاهدا می نمود و اخلاق و رفتارش نیک بود. از تألیفات اوست:

۱. نمونه معارف اسلام (۲۰ جلد)

۲. فحص و بحث (۷ ج)

۳. حیاة الرضاع (ع)

۴. ترجمه خطبه فدکیه حضرت زهرا (س)

۵. اصول القرآن

آن مرحوم در ۸۴ سالگی در روز شنبه ۴ شهریور ۱۳۹۶ ش (۴ ذی الحجة ۱۴۳۸ ق) بدرود حیات گفت و پیکرش پس از تشییع در روز یکشنبه ۵ شهریور و نماز حجت الاسلام والمسلمین حاج سید باقر مصباح در قبرستان بهشت رضا (ع)، بلوک ۲۹، قطعه ۶۰، ردیف ۶۱ به خاک سپرده شد.

آیت الله علوی زنجانی

حضرت مستطاب آیت الله آقای حاج سیدابوطاهر علوی زنجانی یکی از علمای محترم زنجان به شمار بود. فقید سعید در سال ۱۳۱۷ ش (۱۳۵۷ق) در زنجان زاده شد و در ۱۴ سالگی به تحصیل علوم دینی روی آورد و ادبیات را نزد حضرات آقایان، حاج میرزا احمد کوچک و میرزا علی النقی فراگرفت و در سال ۱۳۳۸ ش رهسپار قم شد و سطوح عالی به نزد حضرات آیات: نوری همدانی، جعفر سبحانی، مکارم شیرازی، مشکینی اردبیلی، خزعلی و مبانی تفسیر و فلسفه و حکمت را هم نزد حضرات آیات: علامه طباطبایی و استاد شهید مرتضی مطهری آموخت و پس از آن به درس خارج آیات عظام: گلپایگانی و شریعتمداری و آیت الله میرزا باقر مرندی حاضر شد و مبانی علمی اش را استوار کرد. در سال ۱۳۵۱ ش به زادگاهش بازگشت و مسجد امیرالمؤمنین را پایگاه نماز و خطابه ها و دروس خویش قرار داد و علاوه بر اقامه جماعت به تفسیر قرآن در سطح شهر پرداخت و بذریع معنویت و قرآن را در میان مردم پاشید و همواره جلسات آموزش و تفسیر قرآن را در خانه خویش و مجالس و محافل شهر تشکیل می داد. او در مدرسه علمیه امام صادق به تدریس سطوح عالی و در منزل خویش به تفسیر و عقاید پرداخت و مسجدش در دوران انقلاب و دفاع مقدس، پایگاه جوانان عاشق و شیفته انقلاب و نظام و امام خمینی بود. مردم داری و خوش اخلاقی و تواضع و فروتنی اش شهره شهر و زبانزد محافل عام و خاص بود و برای همگان از نوجوانان و مردم کوچه و بازار تا فضلا و روحانیان احترام قائل بود. وی عضو مدیریت حوزه علمیه زنجان و استادی کوشا و صبور و استوار در امر تدریس بود و علاوه بر آن در مناطق مختلف شهر منبر می رفت و منابرش را هم می نگاشت که کتابی در اخلاق و چهار دفتر در مقالات و موضوعات گوناگون از وی بر جای مانده است.

سرانجام آن عالم والامقام در سحرگاه روز شنبه ۱۱ آذرماه ۱۳۹۶ (۳ ربیع الاول ۱۴۳۹ق) در ۷۹ سالگی بدرود حیات گفت و پیکرش پس از تشییع باشکوه و نماز جناب حجت الاسلام آقای حاج شیخ علی خاتمی - امام جمعه زنجان - در گلزار شهدای شهر به خاک سپرده شد.

حجت الاسلام تاج لنگرودی

حضرت مستطاب حجت الاسلام والمسلمین آقای حاج شیخ محمد مهدی تاج لنگرودی یکی از مفاخر خطبای تهران به شمار بود.

فقید سعید در جمعه ۲۲ بهمن ۱۳۱۰ ش (۵ شوال المکرم ۱۳۵۰ق) در لنگرود زاده شد. پدرش حاج محمد علی و جدش مرحوم آیت الله حاج شیخ محمود تاج الواعظین - شاگرد محدث نوری و حافظ بحار الانوار - بود. وی در ۱۴ سالگی به تحصیل علوم دینی روی آورد و مقدمات و ادبیات را از آیات: شیخ علی رضا ممجد، شیخ جواد ممجد و شیخ یحیی زکی آموخت و سپس به لاهیجان رفت و کمی از دروس آیت الله حاج شیخ مهدی مهدوی لاهیجی بهره برد. در سال ۱۳۲۶ به قم مهاجرت کرد و سطوح عالی را از حضرات آیات: میرزا جواد تبریزی، میرزا علی مشکینی، شیخ عبدالحسن فقهی رشتی، شیخ محمد لاکانی رشتی، سید عبدالکریم موسوی اردبیلی، سید رضا صدر، سید ابوالحسن حسینی مازندرانی، شیخ محمد فکور یزدی و میرزا حسین نوری همدانی قرار گرفت و پس از آن به درس خارج آیات عظام: آقای

بروجردی و امام خمینی حاضر شد و بهره‌های فراوان برد. سپس در سال ۱۳۳۹ ش به تهران آمد و به وعظ و خطابه و تألیف پرداخت و سال‌ها از مجالس درس و اخلاق حضرات: استاد سخن حاج شیخ محمدتقی فلسفی، شیخ عزیزالله خوشوقت و شیخ علی مقدادی اصفهانی بهره برد و جزء منبرهای معروف تهران به شمار آمد. وی ۶۰ سال در غرب تهران منبر رفت و بیش از ۴۵ سفر، راهنمای حجاج و عمره‌گزاران بود. پس از پیروزی انقلاب اسلامی به مدت ۶ سال به دعوت آیت‌الله شهید بهشتی در حزب جمهوری اسلامی به نگارش رساله‌های اخلاقی و ۱۴ سال هم به نمایندگی سازمان تبلیغات اسلامی در سازمان هواپیمایی ایران (هما) و تدریس در دانشگاه شهید بهشتی و دانشکده تکنولوژی هواپیمایی جمهوری اسلامی اشتغال داشت و با این حال دمی نیاسود و کتاب‌های بسیار به رشته تحریر درآورد و در طول سال به منبر و خطابه هم می‌پرداخت و در مجالس بزرگ و پرجمعیت و مجالس خانگی شرکت می‌کرد و برایش کیفیت مجالس تفاوتی نداشت. از عجب و حسد به دور بود و فروتنی و تواضع در رفتارش نمایان بود.

برخی از آثار چاپی اش عبارتند از:

۱. گفتار و عاظ (۶ ج)	۲۰. کشکول ممتاز
۲. مجموعه وعظ و خطابه (۵ ج)	۲۱. طب چهارده معصوم
۳. اخلاق انبیا	۲۲. مجموعه تاج
۴. گفتار انبیا	۲۳. درس‌هایی از معلمین اخلاق
۵. اخلاق امیرالمؤمنین (ع)	۲۳. دین ما، علمای ما
۶. اخلاق حضرت فاطمه (س)	۲۴. پاداش‌ها و کیفرها
۷. اخلاق آموزشی	۲۵. چشم‌روشنی
۸. اخلاق زن و شوهر	۲۵. پاسداران حجاب
۹. اخلاق کودکان و نوجوانان	۲۷. سرانجام هوس بازی
۱۰. واعظ خانواده	۲۸. توسلات یا راه امیدواران
۱۱. واعظ اجتماع	۲۹. تحف القلوب
۱۲. پندهای خدا	۳۰. پند دنیا
۱۳. پیام‌های امام زمان	۳۱. ارزش‌ها و ضد ارزش‌ها
۱۴. سیمای امام زمان	۳۲. با امام حسین به سوی بهشت
۱۵. معجزات امام زمان	۳۳. تلخ و شیرین
۱۶. داستان زنان	۳۴. داستان‌هایی از خداشناسی
۱۷. داستان جوانان	۳۵. سیمای نمازگزاران
۱۸. خودآموز معارف اسلامی	۳۶. فرهنگ مشترک اسلام و مسیح
۱۹. سیمای حضرت زینب	۳۷. نماز در خانواده
	۳۸. زشت و زیبا

سرانجام آن مرحوم در ۸۶ سالگی در روز چهارشنبه ۶ دی ماه ۱۳۹۶ (۸ ربیع‌الثانی ۱۴۳۹ ق) بدرود حیات گفت و پیکرش صبح روز جمعه ۸ دی ماه، تشییع و پس از نماز آیت‌الله سید نصرالله برهانی - امام جماعت مسجد نظام مافی - در صحن حرم امامزاده ابوالحسن (ع) به خاک سپرده شد. از جمله فرزندان حجج اسلام: حاج شیخ محسن و حاج شیخ مسعود تاج در سلک روحانیت و وعاظ تهران هستند.

حجت الاسلام نظریور

حضرت مستطاب حجت الاسلام والمسلمین آقای دکتر حاج شیخ محمدتقی نظریور یکی از فضیله‌های حوزه علمیه قم بود که در راه زیارت عتبات عالیات جان به جان آفرین تسلیم نمود.

وی در سال ۱۳۴۲ ش در آمل زاده شد و پس از اخذ دیپلم ریاضی در سال ۱۳۶۲ ش به تحصیل علوم دینی روی آورد و چند ماهی در مشهد مقدس ادبیات را از استاد حجت هاشمی و سپس در خوانسار، سطوح را از اساتیدی چون حضرات آقایان: سید مهدی ابن الرضا، شیخ حبیب‌الله رفیعان و شیخ هاشم تقدیری آموخت و در سال ۱۳۶۴ ش به حوزه علمیه قم و سطوح عالییه را از حضرات آیات: علی پناه اشتیاردی، قدرت‌الله وجدانی فخر، شیخ مصطفی محامی، شیخ مصطفی اعتمادی، شیخ محمدتقی ستوده اراکی، شیخ محسن دوزدوانی و حاج شیخ اسماعیل صالحی مازندرانی و فلسفه را از حضرات آیات: جوادی آملی و حسن زاده آملی و نجوم را نیز از استاد حسن زاده آملی فراگرفت و پس از آن به دروس خارج آیات عظام: میرزا جواد تبریزی، جوادی آملی، فاضل لنکرانی، جعفر سبحانی، وحید خراسانی و سید جعفر کریمی حاضر شد و مبنای علمی اش را استوار ساخت و همزمان در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل حضوری مستمر و همیشگی داشت و از دقایق وقت خویش در جهت تحصیل و تدریس و تألیف بهره برد. در سال ۱۳۶۸ در دانشگاه مفید به تحصیل در رشته اقتصاد پرداخت و پس از اخذ مدرک کارشناسی، در سال ۱۳۷۳ در دانشگاه علامه طباطبایی، به تحصیل در رشته توسعه اقتصادی و برنامه‌ریزی پرداخت و در سال ۱۳۷۶ فارغ‌التحصیل گردید و به عنوان عضو هیئت علمی گروه اقتصاد دانشگاه مفید، فعالیت آموزشی و پژوهشی خود را آغاز نمود و در سال ۱۳۸۲ به اخذ مدرک دکترای خویش در گرایش اقتصاد پولی نائل آمد. وی در ایام تحصیل دانشگاهی خویش از دروس حوزوی و تحصیل و تدریس در حوزه غافل نبود و دمی نیاسود و به عنوان معاون پژوهشی دانشگاه مفید و دانشیار دانشکده اقتصاد و علوم سیاسی مشغول تدریس و تحقیق و عضو شورای فقهی بانک مرکزی هم بود.

صدیق گرامی استاد دکتر محسن الویری درباره اش نوشت:

پیشینه آشنایی حقیر با این دانشی مرد اخلاق‌ورز به سال‌های ۶۰ و ۶۱ شمسی برمی‌گردد. در آن نخستین سال‌های خوش‌خاطره و عطرآگین پیروزی انقلاب اسلامی توفیق آشنایی با جمعی زنده و از هر حیث نخبه از دانش‌آموزان و دانش‌آموختگان دبیرستان‌های شهر آمل از جمله مرحوم نظریور در شاخه دانش‌آموزی حزب جمهوری اسلامی دست داد. اینک تمامی آن‌ها نامبردار هستند و شاید خوش‌نداشتند باشند که نام آنها برده شود. بین آن آشنایی به یادماندنی تا دیدار دوباره دکتر نظریور پس از کوچیدن به قم فاصله‌ای دراز بیش از ۲۵ سال اتفاق افتاد، اما ایشان در این مدت هیچ از خُلق آرام و فروتنی مثال‌زدنی و ادب و انصاف فاصله نگرفته بود. در دهه اخیر نیز هر چند به دلیل تفاوت زمینه‌های خدمت آمد و شدی مستمر با هم نداشتیم، اما به دلیل یکسان بودن دغدغه‌ها همواره احساس تعلق خاطر و احترام قلبی عمیق به ایشان داشتیم. رحلت این دوست قدیم که اینک در جوار خدای رحیم است بار دیگر درس‌های به سرعت فراموش شونده این‌گونه رویدادها را یادآوری می‌کند. بار دیگر شبِ نزول رحمت خدا که در چشم‌های تشنه برق امید جهید، بارش رحمت و آموزش حضرت حق را بر روح مرحوم نظریور و هم‌نشینی وی با اولیاء برگزیده اش را مسألت دارم.

و دوست گرامی جناب استاد محمدتقی فاضل میبیدی هم نوشت:

فقد وقع اجره على الله

دوستی دیرین و پژوهشگری پرتلاش و محققى فرهیخته مرحوم استاد دکتر نظریور، زودهنگام و ناگهان از میان ما پرکشید و در جوار معبود نشست. باورش سخت است و داغ فراقش بریارانش سنگین. متانت و تواضع و تلاشش از یاد رفتنی نیست. گوهری گران سنگ در صدف دانشگاه مفید بود، بی هیچ ادعایی همواره راه تحقیق را پیش رو داشت. حیف و صد حیف که راه علمی فرهیختگانی چون نظریور و (دکتر ناصر) قربان نیا ناتمام ماند و دانشجویان از بهره آنان بی نصیب. خدایشان مغفور و مرحومشان دارد. این مصیبت جانکاه را به دانشگاه مفید، دانشجویان عزیزش، مراکز علمی حوزه و دانشگاه و به ویژه خانواده داغدارش تسلیت می‌گویم و جایگاه او را نزد ملیک مقتدر آرزو می‌کنم.

از آثار اوست:

۱. ارزش‌ها و توسعه، بررسی موردی قانون اساسی جمهوری اسلامی (رساله کارشناسی ارشد)
۲. ماهیت فقهی و کارکرد بانکی عقد استصناع و معرفی اوراق استصناع، ابزاری برای سیاست مالی و پولی (رساله دکتری)
۳. بانکداری بدون ربا از نظریه تا تجربه
۴. اسلام و توسعه اقتصادی (ترجمه)
۵. ارزیابی اقتصادی طرح‌ها (با همکاری دکتر زینب کسرابی)
۶. بانکداری اسلامی
۷. درس‌هایی از اقتصاد اسلامی (با همکاری گروهی از نویسندگان)

سرانجام آن مرحوم در ۵۴ سالگی در راه زیارت عتبات عالیات و پس از بازگشت از زیارت امام رضا (ع) در شامگاه روز جمعه ۶ بهمن ۱۳۹۶ (۸ جمادی الاولی ۱۴۳۹ق) دچار سانحه تصادف شد و چشم از جهان فرو بست و به موالیان طاهرینش پیوست و پیکرش پس از تشییع شایسته در روز دوشنبه ۹ بهمن و نماز حضرت آیت‌الله جوادی آملی بر آن، در گلزار شهدای قم به خاک سپرده شد.

حجت‌الاسلام مظفر

حضرت مستطاب حجت‌الاسلام والمسلمین شیخ یونس مظفر، عالم نامی شهر «قرنه» عراق بود. معظم له در سال ۱۳۴۴ق در یکی از توابع بصره به نام «المُدینه» در بیت علم و فضیلت زاده شد. پدرش علامه ادیب حاج شیخ محمدحسین (بن یونس بن احمد) مظفر (م ۱۳۷۱ق) عالم شهرقرنه بود.

وی پس از گذراندن تحصیلات نخستین نزد پدرش رهسپار نجف اشرف شد و در مدرسه «منتدی النثر»، سطوح عالی را نزد حضرات آیات: سیدمحمدتقی بحرالعلوم، شیخ محمدرضا مظفر، شیخ محمدعلی حلی و شیخ ابراهیم کرباسی فراگرفت و پس از آن به دروس خارج آیات عظام: آقای حکیم، سیدحسین حمّامی و شیخ محمدرضا آل یاسین حاضر شد و بهره‌های فراوان برد. پس از وفات پدر بزرگوارش به قرنه بازگشت و به وظایف دینی و اجتماعی خویش پرداخت تا پس از گشایش «کلیه الفقه» به درخواست علامه شیخ محمدرضا مظفر به نجف باز آمد و دوره تحصیلی آن را پشت سر نهاد و از آن فارغ‌التحصیل شد و به وکالت از آیات عظام: آقای حکیم و آقای خویی به قرنه بازگشت و به اقامه جماعت و تدریس و وعظ و

ارشاد و شعر و تألیف پرداخت و بسیاری از مقالاتش در مجلات و نشریات عراق منتشر شد و اشعار بسیار سرود. از تألیفاتش «دیوان شعر» اوست.

وی در ۹۵ سالگی در روز چهارشنبه ۶ جمادی الاولی ۱۴۳۹ق (۵ بهمن ۱۳۹۶ش) بدرود حیات گفت.

آیت الله مهمان نواز

حضرت مستطاب آیت الله حاج شیخ حبیب الله مهمان نواز، عالم نامی بجنورد بود.

معظم له در سال ۱۳۰۵ش (۱۳۴۵ق) در روستای «کاریزک کال» از توابع نیشابور زاده شد. در دوران کودکی پدرش را از دست داد، اما به همت برادرش تحصیلات نخستین را فراگرفت و در مدرسه گلشن نیشابور به تحصیل علوم دینی روی آورد. سپس به مشهد مقدس رفت و نزد مرحوم ادیب نیشابوری ادبیات و علوم بلاغت را آموخت. سپس سطوح عالی را نزد حضرات آیات: حاج سیداحمد مدرس یزدی (شرح لمعه)، میرزا جواد آقا تهرانی، حاج شیخ هاشم قزوینی، حاج شیخ کاظم دامغانی، حاج شیخ مجتبی قزوینی و دروس خارج فقه و اصول را نزد حضرات آیات: میلانی، شیخ حسنعلی مروارید و میرزا جواد آقا تهرانی و دروس معارف و نقد فلسفه و عرفان را هم از آیات: میرزا جواد تهرانی و شیخ مجتبی قزوینی فراگرفت و به میرزا جواد آقا اختصاصی تام یافت و تمام ساعات درسی خود را با وی سپری ساخت و در تدوین کتاب «عارف و صوفی چه می گوید» استاد با وی همکاری و همیاری نمود و اکثر دروس فقه و اصول و معارف و نقد فلسفه و عرفان را از وی آموخت و همزمان به تدریس ادبیات و سطوح عالی (از معالم تا کفایه) روی آورد. در دوران انقلاب اسلامی از هر محفل و مجلسی برای افشای خیانت ها و جنایات های رژیم شاه بهره می برد؛ از این رو خانه اش مورد هجوم اشرار قرار گرفت و به آتش کشیده شد و خودش هم متواری و فراری گردید. از کارهای دیگرش حفاظت از اسلحه خانه و مهمات پادگان و شهربانی و ژاندارمری منطقه بجنورد و تسلیم نیروهای ارتش و کنترل مراکز نظامی بود. پس از پیروزی انقلاب، به تشکیل کمیته انقلاب اسلامی و تأمین امنیت مردم و روشنگری و افشاگری منافقان و گروهک ها و جلوگیری از فعالیت آنان و به ویژه گروهک «خلق ترکمن» پرداخت و در ۱۸ شهریور سال ۱۳۵۹ از سوی امام امت جمعه بجنورد و از سوی مردم استان خراسان به نمایندگی مجلس خبرگان رهبری (دوره دوم و سوم) برگزیده شد و در بجنورد به تأسیس دارالقرآن و مدارس علمیه و توسعه مسجد انقلاب اسلامی و احیا و عمران مساجد و تدریس سطوح عالی (در حوزه علمیه امام خمینی) و تفسیر قرآن و رسیدگی نیازمندان و مستمندان پرداخت و وجودش، رکن استوار روحانیت در منطقه خراسان شمالی بود تا آنکه در تیرماه ۱۳۹۱ش به دلیل کهولت سن از اقامه جمعه کناره گیری کرد.

فقید سعید در ۹۲ سالگی در روز یکشنبه ۲ اردیبهشت ۱۳۹۷ش (۵ شعبان ۱۴۳۹ق) بدرود حیات گفت و پیکرش در روز سه شنبه ۴ اردیبهشت پس از تشییع باشکوه و با حضور ده ها هزار نفر تشییع و پس از نماز حجت الاسلام والمسلمین یعقوبی - امام جمعه بجنورد -، در جوار امامزاده سیدعباس بن موسی بن جعفر - علیه السلام - به خاک سپرده شد. مقام معظم رهبری در پیام تسلیت خویش فرمود:

بسم الله الرحمن الرحيم

درگذشت عالم ربانی مرحوم حجت الاسلام والمسلمین آقای حاج شیخ حبیب الله مهمان نواز را به خاندان

مکرم و بازماندگان و ارادتمندان ایشان و عموم مردم مؤمن و وفادار خراسان شمالی تسلیت عرض می‌کنم. عالم با عمل و مردمی و با صداقت صفت حقیقی و قطعی این روحانی بزرگوار بود. ایشان در دوران انقلاب پیشگام و پناه مردم و در دوران جمهوری اسلامی، راهنما و شریک تلخ و شیرین زندگی آنان بود. رحمت و رضوان الهی را برای آن مرحوم مسألت می‌کنم.

سیدعلی خامنه‌ای

۴ اردیبهشت ماه ۱۳۹۷

حجت الاسلام آل کوثر

حجت الاسلام والمسلمین آقای حاج شیخ علی آل کوثر علامروشدتی یکی از محققین حوزه علمیه قم بود. فقیه سعید در سال ۱۳۲۷ ش (۱۳۶۷ق) در علامروشدت از توابع لامرد فارس زاده شد. در ۱۴ سالگی (۱۳۸۱ق) به تحصیل علوم دینی روی آورد و به نجف اشرف مهاجرت کرد و نزد حضرات: شیخ محمود زُخشداد کرمانی، شیخ محمد سپهری و شیخ علی امینی مینایی و شیخ علی اصغر حجتی زاده نیشابوری، ادبیات و نزد حضرات آیات: شیخ مصطفی اشرفی شاهرودی (معالم)، راستی کاشانی و شهید مدنی (شرح لمعه)، سیدحسن مرتضوی شاهرودی و شیخ جواد غروی دشتی و میرزا جواد تبریزی (رسائل و مکاسب) و نزد مدرس افغانی هم مطول را آموخت. در پی اخراج ایرانیان از عراق در سال ۱۳۵۵ ش به قم آمد و ادامه سطوح عالی را از حضرات آیات: اعتمادی (رسائل)، ستوده (مکاسب)، سلطانی طباطبایی (کفایه) و دوزدوزانی (بخشی از کفایه) فراگرفت و پس از آن به درس خارج آیات عظام: فاضل لنکرانی، میرزا جواد تبریزی، مکارم شیرازی و رحمتی سیرجانی بهره برد و علاوه بر آن به تألیف و تحقیق و تبلیغ دین اشتغال داشت. وی مدیر و از اعضای هیئت مؤسس «مجمع احیاء فرهنگ اسلامی» زیر نظر علامه شیخ محمدباقر محمودی بود و عمرش را در راه خدمت به مکتب و مذهب گذراند.

آثارش عبارتند از:

۱. تحقیق: کشف الیقین (نوشته: علامه حلی)
۲. تحقیق: مقتل الحسین (نوشته: خطیب خوارزمی)
۳. تحقیق: مفاتیح الجنان (نوشته: محدث قمی)
۴. تحقیق: مصارع الشهداء (نوشته: شیخ عیسی آل عصفور بحرانی)
۵. تحقیق: کشف الغمّه (نوشته: علی بن عیسی اربلی، ج ۱)
۶. تحقیق: مناقب امیرالمؤمنین (نوشته: خطیب خوارزمی)
۷. تحقیق: الخصائص العلویة (نوشته: ابو عبدالله محمد نطنزی)

آن مرحوم در پی بیماری در ۷۰ سالگی، در روز چهارشنبه اول فروردین ۱۳۹۷ ش (۳ رجب الخیر ۱۴۳۹ق) بدرود حیات گفت و پیکرش پس از تشییع و نماز حجت الاسلام والمسلمین سیدعطاء الله معنوی در گلزار شهدای علی بن جعفر (علیه السلام) قم به خاک سپرده شد.